

Svar på Jenni Alasuutaris och 16 andra ledamöters motion om att Vanda ska garantera en tillräcklig språkundervisning och förberedande undervisning i grupp också för förskoleelever och elever i årskurs 1 i finskspråkiga skolor och elever i årskurs 1–9 i svenskspråkiga skolor

VD/4858/00.02.00.03/2025

KK/HM/SR/MT/EJ/SS

Jenni Alasuutari och 16 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Språkinläring är nyckeln till framgång

I Vanda har största delen av eleverna ett främmande språk som modersmål. År 2023 hade 31 procent av grundskoleeleverna i åldern 7–15 år ett främmande språk som modersmål. För barn med ett främmande språk som modersmål erbjuds förberedande undervisning som syftar till att utveckla deras språkkunskaper i finska eller svenska innan de övergår till den allmänna undervisningen.

I dagsläget ordnas den förberedande undervisningen i Vanda som inkluderande undervisning i den allmänna undervisningens grupper för elever i årskurs 1 och som gruppundervisning för elever i årskurs 2–9. Den förberedande undervisningen på svenska ordnas i princip som inkluderande undervisning i den allmänna undervisningens grupper för alla och ”som gruppundervisning om det är ändamålsenligt”.

Den här modellen fungerar inte. Om ett barn som helt saknar kunskaper i finska eller svenska placeras direkt i den allmänna undervisningen utan tillräckligt språkstöd och därför alltså inte kan delta i förberedande undervisning i grupp, lär barnet sig inte språket tillräckligt effektivt. Barnets lärande försvåras och samtidigt lider också resten av klassen när undervisningen måste anpassas till behoven hos en elev. Däremot kan ett äldre syskon som går på trean och får delta i förberedande undervisning i grupp lära sig finska eller svenska snabbare och klarar sig bättre i skolan.

En bra modell kunde vara att barnet får en hemklass genast, men deltar till en början till exempel endast på bildkonst- och musiklektionerna med sin hemklass och i övrigt går i en förberedande klass i samma skola. På det här sättet behöver barnet inte byta skola, klass och kompisar senare. I takt med att språkkunskaperna utvecklas kan eleven övergå till allt fler ämnen som undervisas i hemklassen. Studierna i en förberedande klass kunde fortsätta i två år i stället för det nuvarande, det vill säga ett år.

Lärandet lyckas bäst när alla förstår undervisningsspråket (finska eller svenska) och känner till den finländska skolvärldens verksamhetsprinciper.

Vanda ska garantera en tillräcklig språkundervisning och förberedande undervisning i grupp också för förskoleelever och elever i årskurs 1 i finskspråkiga skolor och elever i årskurs 1–9 i svenskspråkiga skolor. Integration är grunden för ett fungerande samhälle – och kärnan i integrationen är språkkunskaperna.”

Stadsfullmäktige 16.6.2025 § 40

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:

- Jenni Alasuutaris och 16 andra ledamöters undertecknade motion om att Vanda ska garantera en tillräcklig språkundervisning och förberedande undervisning i grupp också för förskoleelever och elever i årskurs 1 i finskspråkiga skolor och elever i årskurs 1–9 i svenskspråkiga skolor

Verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar följande som sitt svar:

Förberedande undervisning inför den grundläggande utbildningen är en möjlighet som erbjuds enligt lagen om grundläggande utbildning för att stödja barn och unga som ännu inte har tillräckliga färdigheter i undervisningsspråket. I läroplanen för den förberedande undervisningen fastställs att det är utbildningsanordnaren som ansvarar för och beslutar om bildandet av undervisningsgrupper. Den diskussion som inletts av dem som lagt fram motionen är därför särskilt viktig för att säkerställa undervisningens kvalitet.

I den finskspråkiga förskoleundervisningen samt i årskurs 1 ordnas den förberedande undervisningen i regel som inkluderande undervisning i elevens närskola. Det bör dessutom preciseras att elever i förstaklassåldern som flyttar mitt under läsåret under hösten hänvisas till inkluderande undervisning i sin närskola, kring årsskiftet övervägs om de ska gå i inkluderande eller gruppbaserad undervisning, och efter sportlovet styrs de i regel till grupper. Senast från och med årskurs 2 hänvisas eleverna till grupper inom den förberedande undervisningen.

I den svenskspråkiga undervisningen finns det årligen endast ett fåtal elever i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som behöver förberedande undervisning. Därför ordnas undervisningen i regel inkluderande. Man håller ändå på att rekrytera en lärare med inriktning på förberedande undervisning även till de svenskspråkiga tjänsterna, som stöd för dessa elever.

I Vanda finns ingen egen utredning om hur nivån på de språkkunskaper som uppnås i den förberedande undervisningen skiljer sig beroende på undervisningsform. Inkluderande förberedande undervisning erbjuds dock numera i stor utsträckning i Finland, bland annat i alla C6-städer, åtminstone i förskoleundervisningen och i årskurs 1, och i vissa även i årskurs 2 eller för ännu äldre elever. I Esbo har man från hösten 2025 övergått till att erbjuda inkluderande förberedande undervisning för alla elever i årskurs 1–2, och denna förändring föregicks av en pilotfas med utredningar.

I Esbo jämfördes resultaten i förberedande undervisning för elever som studerade i en separat grupp med resultaten för elever som studerade i inkluderande undervisning, både i LukiMat-testerna (bedömningsmaterial för läs- och matematikfärdigheter) samt i Pienten kielireppu-testerna (bedömningsmaterial för små barns språkutveckling). I jämförelsen konstaterades att det inte fanns någon skillnad i inlärningsresultaten. Däremot var resultaten för elevernas inkludering i skolgemenskapen lovande: de elever som studerade i inkluderande undervisning blev oftare vänner med elever i den ordinarie undervisningen.

Utbildningsstyrelsen (UBS) konstaterar i sina anvisningar om förberedande undervisning att sådan undervisning kan ordnas antingen som gruppundervisning eller som inkluderande undervisning. UBS

anser att när undervisningen ordnas inkluderande stöds lärandets resultat genom att resurserna styrs till samundervisning och vid behov smågruppsundervisning, samt genom undervisningens planering och språkmedvetna arbetssätt. Enligt UBS:s syn gynnar användningen av språkmedvetna arbetssätt i inkluderande förberedande undervisning alla elever och differentierar undervisningen på ett naturligt och flexibelt sätt.

Staden får ersättning från staten för alla elever som deltar i förberedande undervisning. Den elevspecifika statsandelen är 1 490 euro per månad under nio undervisningsmånader.

Som finansieringsmodell för elever som undervisas inkluderande har man i Vanda kommit överens om en så kallad reppurahamalli (ränselpengsmodell), där elevens skola tilldelas 5 500 euro i kompletterande finansiering utöver de normala kostnaderna för en elev i den grundläggande utbildningen. Med dessa medel kan skolan efter eget övervägande bekosta till exempel undervisning i finska som andraspråk, antingen som samtidig undervisning eller som separat undervisning, och/eller bekosta en skolgångshandledares stöd. Med hjälp av dessa kan man med differentiering och flexibla arrangemang erbjuda förberedande undervisning och mer språkmedveten undervisning, både för den elev som deltar i förberedande undervisning och för andra elever i gruppen som har nytta av språkligt stöd.

I förskolan ger inkluderande förberedande undervisning på motsvarande sätt som i den grundläggande utbildningen en tilläggsresurs på 5 500 euro. Förskoleundervisningen omfattar 700 timmar, men förberedande undervisning för 6-åringar omfattar 900 timmar. Till förskoleundervisningens verksamhetskultur hör att undervisningen alltid ges till en barngrupp. Därför samlar förskolläraren inom småbarnspedagogiken, även om det i gruppen bara finns ett barn som deltar i förberedande undervisning, kring honom eller henne andra barn som har nytta av den extra undervisningen också under de förberedande undervisningstimmar som går utöver förskoleundervisningen. På så sätt får i själva verket en större grupp barn än enbart de som genererar resursen nytta av den förberedande undervisningen.

Enligt rådande uppfattning (se t.ex. Mustonen, Kronholm & Suni i publikationen Kielikoulutus mukana muutoksessa, AFinLAn tema 2023/nr 16) sker språkinläring mest effektivt i miljöer där den lärande får delta i en gemenskap som använder målspråket. Språkinläring kräver rikligt med språkligt material att ta in samt meningsfulla situationer där man får öva.

Vid sidan av undervisningen är det mycket viktigt att den lärande får tillfällen att skapa sociala relationer med dem som redan behärskar språket väl. Språk lär man sig genom att använda dem, och tillfällen uppstår mångdubbelt oftare om den lärande får möjlighet att använda språket också i spontana situationer och utanför skolan eller daghemmet. För elever som deltar i inkluderande undervisning uppstår dessa möjligheter i större utsträckning och mer naturligt än för dem som undervisas i separata grupper.

Enligt läroplanen för den förberedande undervisningen integreras elever som deltar i förberedande undervisning i grupp så snart som möjligt efter att undervisningen har inletts, och i allt större utsträckning under dess gång även i grupper inom den grundläggande utbildningen. De integrerade lektionerna inleds med de ämnen som för varje elev individuellt bedöms vara meningsfulla. Ett sådant ämne kan, beroende på elevens bakgrund, till exempel vara ett färdighets- eller konstämne, eller för vissa snarare matematik eller engelska.

Den stora utmaningen med förberedande undervisning i grupp är just det som redan lyfts fram i inledningen: att skola, klass och kamratkrets byts ut när den förberedande undervisningen slutar. I

Vanda har man strävat efter att bygga ut undervisningen i grupp till ett så heltäckande nätverk som möjligt, men med nuvarande finansiering är det inte möjligt att inrätta grupper vid varje verksamhetsställe.

Vanda har försökt underlätta elevernas övergång från förberedande undervisning till den grundläggande utbildningen genom att med ett särskilt motiverat närskolebeslut möjliggöra att studierna kan fortsätta i den skola som erbjudit den förberedande undervisningen. Detta är dock inte nödvändigtvis ett lockande alternativ för vårdnadshavare, särskilt inte när det gäller de yngsta eleverna, eftersom skolvägen kan bli lång. I sådana fall har eleven inte heller likvärdiga möjligheter att skapa vänskapsrelationer i sitt närområde eller att knyta an till de tjänster som finns i det egna området. I det nuvarande ekonomiska läget måste man också beakta att ett särskilt motiverat närskolebeslut kan medföra extra kostnader för staden, eftersom dessa elever har rätt till skolreseförmån om grunderna för skolskjuts uppfylls.

Den nuvarande finansieringen för förberedande undervisning innebär att sådan undervisning erbjuds under nio undervisningsmånader, men för vissa elever har denna tid bedömts vara otillräcklig. Särskilt elever som saknar läs- och skrivkunighet eller som haft en fragmenterad skolgång och redan passerat de inledande stadierna av den grundläggande utbildningen skulle gynnas av ett mer långvarigt och starkt språkligt stöd.

Detta behov har konstaterats på nationell nivå, och statsrådet har föreslagit att den förberedande undervisningen ska kunna förlängas med ett år. Det extra året skulle riktas till dem som behöver det mest, och det skulle genomföras så att eleven överförs till grundläggande utbildning men samtidigt får förberedande undervisning som ett kompletterande stöd. Detta så kallade lisäValo är avsett att tas i bruk 1.8.2026. Utbildningsstyrelsen, som bereder ärendet, har ansett det viktigt att lisäValo genomförs just inom den grundläggande utbildningen, så att elevernas socialisering med jämnåriga som har undervisningsspråket som målspråk blir så väl tryggad som möjligt och därigenom stöder inläringen av undervisningsspråket.

Som tidigare konstaterats visar aktuell forskning att språkinläring sker lättast i en miljö där språket kan användas så mycket som möjligt och där det finns möjlighet att socialiseras som en del av språkbrukarnas gemenskap. Detsamma gäller även för inläringen av skolans kultur. Utmaningen med undervisning i grupp är ofta att ingen av eleverna i gruppen känner till den finländska skolkulturen. I den förberedande undervisningens grupp fokuserar undervisningen på inläringen av undervisningsspråket, och skoldagen bryts av elevernas – i sig ytterst nödvändiga – integrerade lektioner i grupper inom den grundläggande utbildningen. I gruppen uppstår därmed en egen kultur för arbete och samvaro, som bygger på något annorlunda utgångspunkter än i den grundläggande utbildningen.

För en elev som deltagit i förberedande undervisning i grupp kan övergången till enbart grundläggande utbildning, trots de integrerade lektionerna, bli mycket utmanande och tung. Just när eleven har funnit sig till rätta i sin egen valo-grupp (förberedande undervisningsgrupp), knutit an till dess lärare och elever samt tillägnat sig tillräckliga språkkunskaper för att klara sig i gruppen, måste han eller hon börja om från början och oftast konstatera att den språknivå som tillägnats i den förberedande undervisningen ännu inte räcker till för ett smidigt studerande. Forskning visar att det i genomsnitt tar 5–7 år för språkkunskaperna att utvecklas till en nivå som gör det möjligt att klara skolans akademiska krav. Det krävs därför både betydande ansträngningar av eleven samt riktat stöd och S2-undervisning även efter den förberedande undervisningen.

En annan utmaning i undervisning i grupp är elevernas åldersspann. En förstaklassares utvecklingsskede och inlärningsmål skiljer sig kraftigt redan från exempelvis en tredjeklassares motsvarande, men med

nuvarande finansiering är det inte möjligt att inrätta så många grupper inom den förberedande undervisningen att eleverna skulle kunna placeras på rimligt avstånd från hemmet enligt en mer finfördelad indelning än låg- och högstadium, baserad på ålder eller kunskapsnivå. Om den inkluderande förberedande undervisningen skulle upphöra, skulle förstaklassare studera i samma grupper som elever i årskurs 2–6, trots att man med hänsyn till deras ålder inte kan förvänta sig liknande skolfärdigheter som hos de äldre eleverna. I den inkluderande undervisningen får de däremot i lugn och ro, tillsammans med sina jämnåriga, växa som skolelever och i en takt som är lämplig för deras ålder tillägna sig grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik.

Det är av yttersta vikt att motionens krav på att säkerställa tillräcklig språkundervisning tas som en grundläggande utgångspunkt: I ett Finland som blir alltmer mångfacetterat och i Vanda är det ur ett hållbart framtidsperspektiv avgörande att vi kan utveckla våra undervisningsarrangemang så att de på bästa möjliga sätt stöder dagens elever. Verksamhetsområdet för fostran och lärande i Vanda har förbundit sig att följa principerna för en inkluderande verksamhetskultur. Förebyggande av ojämlikhet bland barn och unga samt stärkandet av delaktighet betonas dessutom i verksamhetsområdets program för utveckling av flerspråkiga elevers lärande och i arbetet med modellen Barnvänlig kommun.

Utmaningar som har identifierats med den inkluderande förberedande undervisningen är tillräcklig introduktion, stora grupper i den grundläggande utbildningen med många elever i behov av olika former av stöd samt resursfördelning. Om dessa behov inte tillgodoses i tillräcklig utsträckning blir det svårt att ordna undervisningen på ett tillfredsställande sätt.

I Vanda stöds kvaliteten på den inkluderande förberedande undervisningen genom tydliga processbeskrivningar och en regelbunden introduktion som återkommer varje år. I den finskspråkiga förskoleundervisningen stöds lärarna av områdesvisa språk- och kulturkoordinatorer, och i den grundläggande utbildningen av områdeskoordinatorer. Inom den svenskspråkiga servicen stärks kompetensen i förberedande undervisning genom en särskild lärarresurs med fokus på denna undervisning.

Det är dessutom viktigt att säkerställa handledning och tillräcklig finansiering av den förberedande undervisningen inom verksamhetsområdet, att följa upp inlärningsresultat samt samla in respons för att kunna rikta utvecklingsåtgärder på ett ändamålsenligt sätt. Ett tillräckligt utbud av fortbildningsmöjligheter är av avgörande betydelse för att säkerställa en högklassig förberedande undervisning samt språkmedveten undervisning som stöder den.

Utifrån aktuell forskning, Utbildningsstyrelsens anvisningar samt erfarenheter insamlade i Vanda och andra större städer rekommenderar verksamhetsområdet för fostran och lärande, till skillnad från fullmäktigemotionen, att den inkluderande förberedande undervisningen fortsätter i nuvarande omfattning.

Stadsstyrelsen 4.11.2025 § 22

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Jenni Alasuutari och de 16 andra ledamöterna stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till stadsstyrelsens sammanträde som hålls 17.11.2025.

Stadsstyrelsen 17.11.2025 § 17

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Jenni Alasuutari och de 16 andra ledamöterna stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 15.12.2025 § 24

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Bilagor:

- Jenni Alasuutaris och 16 andra ledamöters undertecknade motion om att Vanda ska garantera en tillräcklig språkundervisning och förberedande undervisning i grupp också för förskoleelever och elever i årskurs 1 i finskspråkiga skolor och elever i årskurs 1–9 i svenskspråkiga skolor

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Hannaleena Maarianvaara, sakkunnig inom språk- och kulturmedvetenhet, tfn +358 40 592 1487
([foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn[at]vantaa.fi))